

**HÉTSZÁZ ZENEPEDAGÓGUS TANÁCSKOZOTT
„KELET PÁRIZSÁBAN”**

Az ISME (Nemzetközi Zenei Nevelési Társaság)

33. világkonferenciája

(Baku, 2018. július 15-20.)

Life's journey through music... 2018. július 15-től 20-ig ezzel a mottóval rendezték meg Azerbajdzsán fővárosában, Bakuban az ISME (International Society for Music Education, azaz Nemzetközi Zenei Nevelési Társaság) 33. világkonferenciáját. A kétévente tartott nagyszabású szakmai találkozó célja, hogy lehetőséget adjon a világ zenei szakembereinek (az ISME-nek több mint 80 országból vannak tagjai), elsősorban zenepedagógusoknak a találkozásra, kapcsolatépítésre, eszmecserére, szakmai eredményeik bemutatására, inspirációszerzésre. Ez a hatodik alkalom volt, hogy jelen lehettem az ISME konferenciáján. Előzőleg részt vettem már a tanácskozáson Bergenben (Norvégia, 2002), a Kanári-szigeteken (Spanyolország, 2004), Kuala Lumpurban (Malajzia, 2006), Bolognában (Olaszország, 2008) és Glasgow-ban (Skócia, 2016) is. Több alkalommal előadást is tartottam a Kodály-koncepcióra alapuló új hazai zenei nevelési metódusokról.

A 33. ISME-konferenciát eredetileg Isztambulban rendezték volna, de 2016-ban, az előző konferencián a vezetőség úgy döntött, hogy a török politikai helyzet bizonytalansága miatt új helyszínt kell keresni. A választás Azerbajdzsán fővárosára esett. Baku bámulatos ütemben fejlődő, gyönyörű város, ahol az odautazó már a vadonatúj, hipermodern, rendkívül nagyvonalú építészeti megoldásokat alkalmazó repülőtéren elámul, és csodálkozása nő, ahogyan megismeri a metropoliszt. Bakut joggal nevezik „Kelet Párizsának”, és ami különösen szellemes, „Párizs és Dubaj szerelemgyerekének”, hiszen építészete, bizonyos városnegyedek elegáns utcaképe valóban feltűnően emlékeztet a francia fővárosra, ugyanakkor az új negyedek, a felhőkarcolók, a hatalmas mennyiségű és kiváló minőségű olajnak köszönhető mesebeli gazdagság Dubajhoz teszik hasonlatossá.

Bakui panoráma a Hilton Szálló 25. emeletéről (Fotó: STE)

Baku szimbóluma: a három lángtorony, a tengerpartról nézve (Fotó: STE)

Egy-egy ISME-konferenciára általában több ezren érkeznek a világ minden részéből. Feltűnően nagy számban vannak jelen (és ez az előadókra, tehát az aktív résztvevőkre fokozottan érvényes) az angol anyanyelvű országok képviselői (Egyesült Királyság, Amerikai Egyesült Államok, Kanada, Ausztrália Új Zéland). Jelen konferencián a szokásosnál jóval kevesebben, körülbelül 700-an vettünk részt. Az alacsony számnak elsősorban az lehetett az oka, hogy az azerbajdzsáni, vagyis egy volt szovjet tagköztársasági helyszínnel szemben sok nyugati szakember bizalmatlan volt, több szempontból is. Azonban például a közbiztonsággal kapcsolatos fenntartásoknak egészen biztosan nem volt alapjuk, hiszen Baku a hivatalos statisztikák szerint jelenleg a világ egyik

legbiztonságosabb városa, és ezt a konferencia ideje alatt magunk is megtapasztalhattuk. Azerbajdzsán lüktető fővárosa a nagy meleg ellenére is ideális helyszínnel bizonyult, és egy kiemelkedő színvonalú nemzetközi tanácskozás élményét nyújtotta azoknak, akik vállalták az ismeretlennel való találkozást. Hat ISME-konferencián való részvétel után elmondhatom, hogy a bakui volt szakmailag az egyik leghasznosabb.

A bakui Hilton Szálló, a 33. ISME-konferencia egyik helyszíne (Fotó: STE)

A bakui Hilton Szálló egyik konferenciaterme (Fotó: STE)

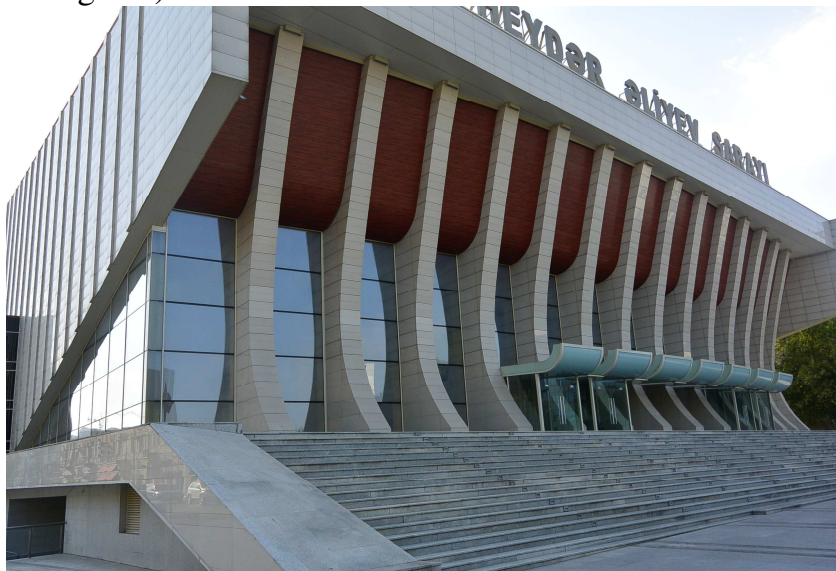
Bakuban az ISME-konferencia látogatói elsősorban két helyszínen találkozhattak: a Hilton szállodalánc 25 emeletes, a Kaszpi-tenger partján megépült luxushoteljében, ahol számos különböző méretű, légkondicionált, a legmagasabb igényeknek is megfelelő konferenciaterem állt rendelkezésre, valamint a Zeneakadémia kicsit távolabb lévő, jóval szerényebb, de arányos,

szép, klasszikus épületében, amely nemcsak előadásoknak és workshopoknak adott helyet, hanem hangversenytermeiben nívós koncertek is zajlottak. (A bakui Zeneakadémiát az azerbajdzsáni klasszikus zene atyjának tartott, 1948-ban elhunyt zeneszerzőről, Uzeyir Hajibeyliről, az azerbajdzsáni himnusz szerzőjéről, az iszlám világ első operájának megalkotójáról nevezték el.)

A bakui Zeneakadémia (Fotó: STE)

A nagyszabású, rendkívüli alaposággal, mintaszerűen megtervezett és megszervezett, színes és igen magas színvonalú nyitógála helyszíne a Haydar Aliyevről elnevezett hatalmas, modern kultúrpalota volt. (Haydar Aliyev volt Azerbajdzsán harmadik elnöke, 1993-tól 2003-ig, és máig kivételes tiszteletnek örvend az országban.)

A Haydar Aliyev Palota bejárata (Fotó: STE)

Pillanatkép a 33. ISME-konferencia nyitóünnepségéből, a Haydar Aliyev Palotából
(Fotó: STE)

A török népek képviselőinek saját, török nyelvű tanácskozásuk volt, amelyet a központtól távol, az Azerbajdzsáni Nemzeti Konzervatóriumban rendeztek meg július 17-től 19-ig.

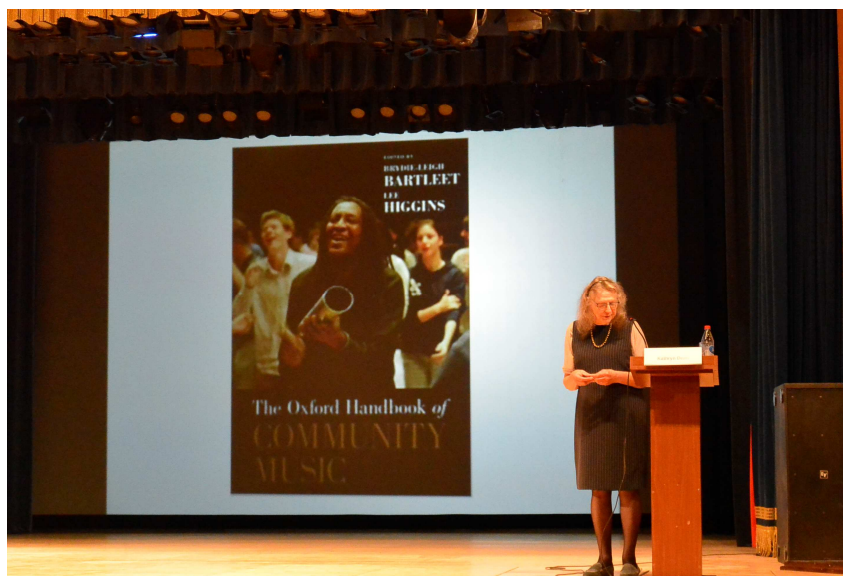
A konferencia napirendje a következő volt: a délelőtti és délutáni órákban került sor az előadásokra, workshopokra (az angol nyelvű konferencián részt vevő többség számára párhuzamosan a Hilton és a Zeneakadémia különböző termeiben, tehát mindig több programból lehetett választani), a déli órákban rendezték meg a plenáris előadásokat, közvetlenül ezek után volt mód megtekinteni a poszter-kiállításokat, este pedig hangversenyeket tartottak. Protokolláris események is zajlottak, így például a konferencia nyitónapjának délutánján az ISME elnöke, az egyesült királyságbeli Lee Higgins fogadásán vehettünk részt.

A plenáris előadások igen magas színvonalúak voltak és a konferencia közönségének nagy részét vonzották. Kiemelném rögtön az első plenáris előadást, amelyet dr. Ahmad Sarmast népzene kutató, az Afganisztáni Nemzeti Zenei Intézet alapító igazgatója tartott – számos megrázó fotó kivetítésével –, feltéve azt a költői kérdést, hogy vajon egy olyan súlyos traumákon átesett országban, mint Afganisztán, luxus-e a zene. Katartikus hatású előadásából megtudhattunk, hogy a háború tragikumát átélte, sokszor árván maradt gyermekek rehabilitációjában, a női esélyegyenlőségben, sőt az egész társadalomnak a pusztító tálib uralom utáni felemelkedésében és megerősödésében milyen hatalmas szerepet tölt be a különböző zenei együttesekben való részvétel.

Dr. Ahmad Sarmast plenáris előadást tart Afganisztán zenei életéről a bakui Zeneakadémia Opera termének színpadán (Fotó: STE)

Ugyancsak kiemelkedő sikert aratott az angol, óriási tapasztalattal rendelkező és nagy tekintélynek örvendő Kathryn Deane, aki a közösségi zenélés jelentőségéről beszélt meggyőzően, ugyanakkor humorosan, a közönséget gyakran megnevettetve.

Az angol Kathryn Deane plenáris előadást tart a bakui Zeneakadémia Opera termének színpadán (Fotó: STE)

Az előadásokat, szimpóziumokat és műhelybemutatókat szokás szerint többek között a következő témák köré csoportosították: professzionális muzsikusképzése, hangszeres és énekes pedagógia, zene a speciális nevelésben, zeneterápia, zene a gyógyításban, közösségi zenei aktivitás, kutatás, El Sistema, jazz, irányvonalak a kultúrában, a nevelésben és a médiában, zene-technológia,

az integrált zenei nevelés gyakorlata és az ezzel kapcsolatos kutatások, a spiritualitás és a zenei nevelés kapcsolata, a zenei nevelésben alkalmazott mérési és értékelő módszerek, kisgyermekkor zenei nevelés, tanárképzés, a muzsikások egészsége és munkaképesség-gondozása... Reggeltől estig számos előadásból, workshopból lehetett választani. Jómagam nagy gonddal választottam ki az előadásokat, műhelybemutatókat, mégis feltűnő volt, hogy mindegyiket mennyire alaposan előkészítették, és mennyire kiválóan illusztrálták, egyszóval az általam látogatott valamennyi program igen értékesnek bizonyult. Csak ízelítőként emelek ki néhányat, érzékeltetve a kínálat sokszínűségét: A kínai, de Angliában élő Lan Dong alapos kutatásokat végzett az angliai katedrális-kórusokról, és eredményeit kitűnően felépített előadásban osztotta meg az érdeklődőkkel.

A kínai Lan Dong előadást tart az angol katedrális-kórusokról (Fotó: STE)

Az USA-ból érkezett Kyne Nokomis Elliott azt mutatta be, hogy a traumákon átesett migráns fiatalok (például szíriaiak és irakiak) zenei nevelése milyen problémákat vet fel, és milyen kivételes haszonnal jár. Ez az előadás a nap végén volt, így mód nyílt arra, hogy utána számos résztvevő feltegye a benne megfogalmazódott kérdéseket, illetve megossza saját hasonló tapasztalatait. Az egyik legnagyobb érdeklődést keltő bemutató a *Zenét mindenkinek* elnevezésű program keretében megvalósult zenés-táncos színjáték volt, amelynek előadói Jakutföld hat különböző iskolájából érkező diákok voltak. Bámulatra méltó, hogy heti három zeneórán, iskolai keretben milyen jelentős eredményeket lehet elérni a gyerekek művészeti nevelésében, és jó volt látni, hogy a színdarabban való részvétel a gyerekeknek milyen óriási örömet ad.

Jakutföldi iskolások zenés-táncos színdarabot adnak elő, bemutatva a *Zenét mindenkinek* programot (Fotó: STE)

Már korábban, Glasgow-ban is nagy élvezettel hallgattam Dr. Hongky Cho professzort, aki nálunk, Kecskeméten tanulta a Kodály-koncepcióhoz kapcsolódó metódust, és ezúttal is azt prezentálta, hogy Dél-Koreában milyen nagy eredménnyel alkalmazza ezt. Az ausztrál professzor, David Forrest Kabalevskijet idézve, az ő elveire alapozva vázolta fel a zene ideális helyét a gyerekek és fiatalok életében. Az osztrák Katharina Loibner a spiritualitás témájához kapcsolódva mutatta be gyakorlati módon, hogy a ritmus, a ritmikus mozgás hogyan járulhat hozzá ahhoz, hogy idős, beteg emberek is képesek legyenek az élethosszig tartó tanulásra. Ez például egy olyan gyakorlati foglalkozás volt, amelyen viszonylag kevés szöveg hangzott el, viszont azok, akik hajlandóak voltak maguk is részt venni a zenei és mozgásos

gyakorlatokban, nemcsak hasznos inspirációt, hanem mélyreható lelki élményt is szerezhettek.

Az osztrák Katharina Loibner workshopot tart a Hilton Szállóban (Fotó: STE)

Számomra különösen vonzó lehetőség volt, hogy találkozhattam a maláj kollégákkal, mivel korábban, a Kuala Lumpurban megrendezett konferencián (az ISME történetének egyetlen délkelet-ázsiai világtalálkozóján) sok szép élményt szereztem. Az akkori, 2006-os szervezőbizottság elnöke az UiTM (Universiti Teknologi MARA) maláj egyetem zenei fakultásának (Shah Alam, Selangor) vezetője, Dr. Ramona Mohd Tahir volt. A bakui Zeneakadémián most az ő irányításával vehettünk részt egy igen élvezetes workshopon. Itt bambuszból készült, tradicionális maláj hangszereken improvizálhattunk, és persze végigkövethettük e hagyománymentő projekt történetét, jellemzőit és filozófiai hátterét.

Jobbra dr. Ramona Mohd Tahir, a maláj UiTM Egyetemről, mellette Solymosi Tari Emőke

A konferenciának ezúttal több magyar résztvevője is volt: a Pécsi Tudományegyetem Zeneművészeti Intézetének igazgatója, dr. Vas Bence és kollégái, dr. Gocsál Ákos és Bandi Szabolcs, akik előadásukkal képviselték a hazai zenepedagógiai innovációt, valamint a kecskeméti Kodály Intézetben dolgozó Polyák Zsuzsanna, aki előzőleg az ISME Közösségi Zenei Tevékenység Bizottsága szemináriumán is részt vett Tbilisziben, Grúziában (erről beszámolót közölt a Parlando 2018/6. száma).

Bandi Szabolcs, dr. Gocsál Ákos, dr. Vas Bence, a 33. ISME-konferencia pécsi előadói (Fotó: STE)

Az ISME-konferenciák hangversenykínálatát általában vegyes, erősen hullámzó színvonal szokta jellemezni, de a Bakuban megrendezett zenei programok – jóllehet mennyiségüket tekintve igencsak alulmúlták más ISME-konferenciák

kínálatát – javarészt szép élményt adtak. Némelyik egészen meglepő volt, például a Kaboom Percussion előadása. A két ausztrál fiatal ütőhangszeres tanár azt mutatta be, hogy egészen hétköznapi, minimális anyagi értéket képviselő tárgyakon (műanyag vödör, pohár, összecsukszó műanyag szék stb.), viszont élénk zenei fantáziával és sok-sok gyakorlás árán milyen boszorkányosan virtuóz és mennyire változatos, élvezetes művészi produkciók hozhatók létre. Ez jó ötleteket nyújtott azok számára, akik olyan iskolákban tanítanak zenét, amelyekben nincs pénz hangszerek vásárlására. Voltak természetesen hagyományosnak mondható, de ugyancsak szellemi épülést nyújtó hangversenyek, mint például a Canterbury Voices Kamarakórus előadása. Megható, felemelő, ugyanakkor a szó nemes értelmében szórakoztató volt a Choral Allegro Once Valencia kórus főként könnyűzenei slágereket, klasszikus örökzöldeket tartalmazó koncertje. Az 1982 óta működő spanyol együttesnek több mint 40 tagja van, és ezek fele egyáltalán nem lát vagy gyengén látó. Az együttes példát mutat egészségesek és fogyatékosok együttműködésére, az elfogadásra, a tiszteletre, arra, hogy egy szép cél érdekében tökéletes harmóniában tudnak együtt dolgozni különböző adottságú emberek, és megszülethet a csoda. Számos koncertjük mellett éppen most készül el a hetedik CD-jük.

A Choral Allegro Once Valencia kórus a bakui Zeneakadémia Opera termének színpadán
(Fotó: STE)

Sokunk számára a legnagyobb élményt az UiTM Kamarakórus (UCC, vagyis UiTM Chamber Choir) koncertje jelentette. A Malajzia Selangor államából érkezett egyetemi kórus művészeti vezetője a japán dr. Masashi Kishimoto. Az együttes csodálatos muzikalitásával, jól képzett hanggal, kiváló előadókészséggel rendelkező fiatalemberekből és ifjú hölgyekből áll, akik különféle maláj viseletekben lépnek fel. Interpretációjuk páratlanul kidolgozott és színes –

színes, nemcsak zenei értelemben, hanem a számos látványelem bekapcsolása okán is, de ezek a látványelemek maximálisan a zenét szolgálják. A kórus színvonalára jellemző, hogy bár csak három éve, 2015-ben alakult meg, azóta számos nemzeti és főként nemzetközi kórusversenyen nyerte el az első díjat, beleértve jelentős európai világversenyeket is. A koncert után a felvillanyozott közönség még az előtérben megjelenő kórustagoktól is újabb és újabb produkciókat követelt. Az egész konferencia egyik fénypontja volt ez az előadás.

A maláj UiTM Kamarakórus a bakui Zeneakadémia koncerttermének színpadán (Fotó: STE)

Solymosi Tari Emőke a maláj UiTM Kamarakórus két tagjával, a kórus hangversenye után

A közgyűlés résztvevői megválasztották az ISME új elnökét: Emily Achieng' Akuno kenyai professzorasszonyt, aki majd 2020-ban veszi át a szervezet vezetését. (A szabályok szerint kétéves elnöksége előtt és után is még két-két évig marad az elnökség tagja, tehát összesen hat évig.)

A kenyai Emily Achieng' Akuno, elnökké választása után (2020-tól tölti be az ISME elnöki funkcióját) (Fotó: STE)

Mostantól, vagyis 2018 és 2020 között is női elnök áll majd a Nemzetközi Zenei Nevelési Társaság élén, Susan O'Neill kanadai professzornő személyében.

A 33. ISME-konferencia szervezői arról is gondoskodtak, hogy a résztvevők – akiknek nagy többsége életében először járt Azerbajdzsánban – megismerhesse Bakut és környékét (például a bakui óvárost, vagy a fővárostól 60 kilométerre lévő, több mint 6000 sziklavésztéről híres, a Világörökséghez tartozó Gobustant, valamint a hozzá közel található fantasztikus iszapvulkánokat), és így közelebb kerülhessen az ország történelméhez és kultúrájához.

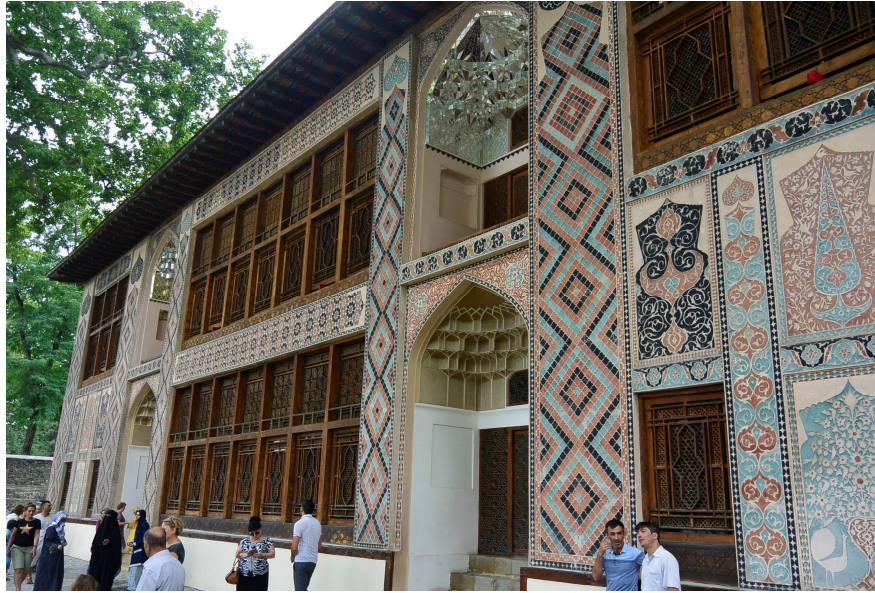
Tornyok a bakui óvárosban (Fotó: STE)

Sziklavéseteket tanulmányozunk a Világörökséghez tartozó Gobustanban (Fotó: STE)

A konferencia lezárása után a vállalkozó szelleműek – így jómagam is – módot kaptunk egy háromnapos kiránduláson való részvételre, melynek keretében a Kaukázus megismerésén túl az ország számos kulturális nevezetességét is meglátogathattuk. Ezek közül az egyik legemlékezetesebb a Bakutól 300

kilométerre, Shakiban található, a XVIII. század végén épített, csodálatosan gazdagon díszített palota volt, mely a shaki kánok nyári rezidenciájaként szolgált.

Palota Shakiban (Fotó: STE)

Az a pillanat is emlékezetes marad, amikor a Kaukázus egy magasan fekvő falujában, Kishben, egy kalandfilmbe illő, rémisztő hegyi autótút után beléphettünk az ősi keresztény templomba.

Keresztény templom Kishben (Fotó: STE)

Az igen hosszú utazással járó, ezért nagyon fárasztó országjárásnak köszönhetően jóval teljesebb, árnyaltabb és realisabb kép bontakozhatott ki számunkra Azerbajdzsánról, mintha csak a luxusautókkal teli, csillogó fővárost láttuk volna.

Utcakép egy kaukázusi faluból, Lahijből (Fotó: STE)

A konferencia elnöke a zenei nevelés török professzora, az ISME vezetőségének másodszorra is megválasztott tagja, dr. Ugur Alpagut volt. A szervezők véleményem szerint nagyszerű munkát végeztek. Külön kiemelendő, hogy a programok pontosan kezdődtek és végződtek, a konferenciákon általában oly gyakori csúszás itt egyáltalán nem volt jellemző. Minden információt könnyen megtalálhattunk, nemcsak a megállító táblákon, faliújságokon, hanem egy mobiltelefonos applikáció segítségével is. Mint mindig, ezúttal is számos fiatal önkéntes segítette a helyszínek közötti eligazodást, felügyelte az előadások megtartásához szükséges körülményeket, segített a technikai eszközök használatában. (Ezen a konferencián mindig minden technikai eszköz hibátlanul működött.) Bár az önkéntesek között olyan is volt, aki alig beszélt angolul, végtelen segítőkészségükkel mégis mindig minden kérést teljesítettek, és a konferencia olajozottan zajlott.

A konferencia elnöke, a török dr. Ugur Alpagut (elől) beszédet mond a megnyitón, a Haydar Aliyev palota színpadán (Fotó: STE)

Az ISME következő, vagyis 34. konferenciáját 2020-ban, Finnország fővárosában, Helsinkiben rendezik meg. Így a bakui Zeneakadémián a költői, átszellemült záróelőadást a finnek tartották. Tekintve, hogy Helsinki Magyarországról könnyen elérhető, legalábbis sokkal könnyebben, mint Baku, remélhetőleg több kiváló magyar zenepedagógiai szakember jelentkezik majd előadónak, illetve lesznek a koncerteknek is magyar szereplői.

Konferenciárésztvételemhez a Magyar Zenei Tanácsnak támogatást nyújtott az NKA. Ezúton is köszönöm a lehetőséget mindkét szervezetnek, hogy ezen a rangos és kiemelkedően színvonalas tanácskozáson képviselhettem hazánkat.

A Szerzőről

Dr. Solymosi-Tari Emőke (PhD) Szabolcsi Bence-díjas, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével kitüntetett zenetörténész, az MMA rendes tagja (2017–), a Művészetelméleti tagozat vezetője (2014–).

1995–: Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola (neve 2016-tól: Szakgimnázium), zenetörténet/zeneirodalom tanár.

2001–: Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, általános zenetörténet;

2004–: főiskolai adjunktus, 2015–: egyetemi adjunktus.